

Gao Xingjian

Hora duše

Přeložil
Denis Molčanov

Academia
Praha 2010

Víš, že já trpí samomluvou, jen aby rozměnilo svoji samotu. Víš, že na tento druh samoty není léku, já nikdo nezachrání, já má jen sebe sama, koho by se mohlo dovolat.

Ty jsi v tomto dlouhém monologu předmětem mého vyprávění – jsem to já sám, který své já napjatě poslouchá, ty jsi tedy jen mým stínem.

Když ale naslouchám svému vlastnímu ty, nechávám tě vytvářet ji, protože ty jsi na tom stejně jako já, také nesneseš samotu, a tak i tobě je třeba nalézt společníka k dialogu.

Když se jí tedy ty dovoláváš, je to přesně, jako když se já dovolávám tebe.

Ona vznikla z tebe, ale zároveň poukazuje na mé já.

Ty, můj společník v rozhovoru, zaplétáš mé zážitky a představy do vztahů mezi ní a tebou, vztahů, které už nikdo nerozplete.

Ani já v podstatě nedokážu přesně říct, kolik vlastních zkušeností a kolik preludů se nachází v mých vzpomínkách a dojmech, jak bys pak mohl ty rozlišit mezi zkušenostmi a zážitky mými? Je takové rozlišování vůbec nutné? Žádný skutečný smysl to ani mít nemůže.

Ona, výtvar zážitků a imaginace, se proměňuje do všech možných vidin, které tě nepokrytě vábí jen proto, že i ty, který sám jsi jen výtvořem, jsi ji chtěl svést, nikdo přece netouží zůstat sám.

Na mé cestě se strasti a radosti života staly putováním, já jsem byl pohroužen do svých představ, kterým jako ozvěna

odpovídala tvoje vnitřní poutí, která z těch cest je důležitější, tuto starou a protivnou otázku lze také obrátit v diskusi o tom, která z nich je skutečnější, na to téma se píšou celé knihy, ale ať už se člověk dobere jakéhokoliv učeného závěru, ten s cestou, ve které jsem já až po uši, ani s tvou duchovní poutí nijak zvlášť souviset nebude.

Ty na své duchovní cestě a já, volně bloudící v rozsáhlém světě svých myšlenek, čím dál se dostanete, tím blíž si budete a v okamžiku, který jistě přijde, a vy zase budete nerozdělitelně blízko, bude naprosto nutné učinit krok zpět, nabýt opět odstupů jeden od druhého, ten odstup, to je on, tvá odvrácená silueta, když se ty vzdaluješ ode mě.

Ani já, ani odraz mého já mu do tváře nevidíme, vidíme jen jeho odvrácenou siluetu, to je vše.

Ty, můj výtvar, jsi stvořil ji, její tvář je ovšem také jen přelud, nač ji tedy ještě nějak opisovat? Ona je jen obrazem pospojovaným z nejasných, neustále se přelévajících vzpomínek, stala se mlhovinou, obrazem, který se nekonečným překrýváním proměnil v nikdy neustupující iluzi.

To, čemu se říká ony, jsou ve vztahu ke mně i tobě pouhá propojení jejich různých obrazů, nic víc.

Oni jsou zas jen mnohotvárnými podobami jeho. Tyto světy bez hranic a plné zázraků jsou všechny zcela mimo tebe i mě. Řečeno ještě jinak, také oni jsou odvráceným obrysem mého já, obrysem, před kterým není úniku, když před ním tedy není úniku, nač mu unikat, že?

Všiml sis něčeho? Když říkám já, ty, ona a on a dokonce i ony, oni, hovořím o mně, tobě, ní, něm, dokonce i o nich, ale vůbec nemluví o nás. Myslím si totiž, že to pokrytecké, nikým nepochopitelné my je skutečně zbytečné.

I když jsou ty, ona, on, oni i ony prázdnými obrazy, pro mě mají přece jen větší význam než my. Když mám třeba mluvit o nás, okamžitě se začínám nejistě ptát, kolik je mě uvnitř. Nebo se ptám, kolik je v nás tebe, mého odlesku, nebo jeho, mého odvráceného obrysu, nebo jí, iluze zrozené z já a ty, nebo z nich,

asociace různých obrazů jeho. Nejfalešnějšími, stále neuchopitelnými zůstáváme my.

Já ale mohu říct vy tváří v tvář několika lidem, ať už se chci zalíbit, kárat, mít rád, popudit nebo pohrdat, ve všech případech stojím pevně na zemi, jsem dokonce silnější než kdykoliv jindy. Jaký význam máme ale my? Kromě naší nevyléčitelné přetvářky? To je důvod, proč se tomu nabubřelému, pokryteckému a falešnému my stále vyhýbám, kdybych ho přece jen jednou vyslovil, znamenalo by to, že jsem ve vší prázdnotě a slabosti dosáhl samého dna.

Toto je můj systém, má logika, má kauzalita, které jsem si sám pro sebe ustanovil. Lidé si v tomto chaotickém, nepřehledném světě stavějí svoje systémy a logiky samozřejmě proto, aby našli své vlastní opodstatnění, proč bych si to sám nemohl zařídit stejně? Do svého systému se mohu kdykoliv uchýlit, nalézt v něm své útočiště, ochranu, klid a dobré důvody.

Bohužel se však stalo, že jsem tebe, ty jedna jen maléry nesoucí nestvůro, opět probudil, ve skutečnosti neštěstí nenosíš ani tak ty, to ti spíš přináším já svojí sebeláskou, to proklaté já miluje totiž jen sebe sama.

Jestli bůh nebo ďábel existují, to nevím, v každém případě je vyvoláváš ty, ty jsi vtělením mého neštěstí a zkázy, až ty roztaješ, bůh i ďábel, oba v jednom okamžení zmizí.

Až se zbavím tebe, zbavím se i svého já. Jenže teď, když jsem si tě probudil, se tě asi už nikdy nezbavím. Teď mě napadá, co by se stalo, kdybych si to s tebou vyměnil? Jinak řečeno, kdybych byl já jen tvým stínem, kdyby ses ty stal mým skutečným tělem, to by jistě byla zajímavá hra. Kdybys ty zaujal mé místo, pozorně mi musel naslouchat a já se stal ztělesněním tvé touhy, to by byla vážně legrace, z toho by mohla vzniknout i nová filozofie a tato kapitola by se musela znovu přepsat.

Když se to tak vezme, filozofie je mimo jiné jistou hrou ducha na hranici, ke které se matematika ani exaktní vědy nedostanou, dává vzniknout složitým strukturám různého druhu a tvaru. Kdyby se jednou ta struktura měla dokončit, byl by konec i té hře.

Román se od filozofie liší v tom, že je výplodem smyslových vjemů, svévolně složenou soustavou kódů naloženou do roztoku tužeb, ve kterém se stává živou buňkou, pohled na její početí, růst a zrození je sice zajímavější než všechny možné hry inteligence, ale nakonec je to jako se životem samotným, sám o sobě nikam nevede.

Gao Xingjian

Hora duše

Z čínského originálu *Lingshan*,
vydaného nakladatelstvím Cosmos Books
v Hongkongu roku 2000,
přeložil Denis Molčanov.
Vydalo Nakladatelství Academia
Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.
Vodičkova 40, 110 00 Praha 1
Odborná spolupráce Michaela Pejčochová
Odpovědný redaktor Martin Bedřich
Technická redaktorka Běla Trpišovská
Obálka a sazba studio Lacerta (www.sazba.cz)
Vydání první, Praha 2010
Ediční číslo 10968
Tisk

ISBN 978-80-200-1844-1

Knihy Nakladatelství Academia zakoupíte také na
www.academiaknihy.cz
www.academiabooks.com